

Els laics que van mantenir l'Església viva a Guinea

Dg, 25/08/2013 per Catalunya Religió

El missioner salesià capellà [Rafel Sabé i Colom](#), que porta més de 21 anys a l'Àfrica, treballa des del mes d'agost de 2012 a Guinea, coneguda també amb el nom de Guinea Conakry. La seva tasca es desenvolupa entre dues poblacions, Kankan i Siguirí, localitzades a l'est del país. A través del testimoni d'un catequista local, vol donar a conèixer la situació d'un país d'on fa gairebé 50 anys van ser expulsats els missioners i on encara es dificil la presència d'una minoria cristiana.

(Rafel Sabé - Guinea Conakry) Remi Conde es un catequista local que durant quasi 20 anys va animar la comunitat cristiana de l'est del Guinea. Presències com les seves van ser fonamentals en una gran regió on només hi havia un sacerdot per tots. Ara, recorda amb 80 anys aquells moments, mentre veu com l'Església pot tornar a tenir les seves institucions en el país.

El 1er maig de 1967 el primer President de la Guinea Francesa Sékou Touré (1958-1984) va expulsar tots els missioners del país. ¿Perquè ho va fer?

El President havia estat format per la CGT, el sindicat comunista francès i pel partit comunista de Checoslovàquia. Com volia una Església al servei de la revolució, del partit únic, va creure que amb una església sense missioners occidentals i només amb pastors africans ho aconseguiria, que recolzaria el seu projecte polític.

Com vas saber de l'expulsió dels missioners?

Jo acabava d'arribar com catequista - a la ciutat de Kissidougou - en la plena selva on hi han moltes conversions, quan per la radio sentim: "Tots els responsables de les Esglésies catòliques i protestants de la Guinea, els hi donem de temps fins els primer de juny perquè siguin plenament africanes, així els espies contra la

sobirania de Guinea se n'adonaran que el nostre país vigila perquè es compleixin plenament els objectius de la revolució". Senzillament ens comunicaven per la radio que "els religiosos, les religioses, els sacerdots i laics missioners no africans tenien fins el 1er de juny per deixar el país"

Varen marxar els missioners? Com van reaccionar la població?

Sí, i els 73 sacerdots missioners, 10 germans religiosos, 55 religioses i 18 missioners laics ho van deixar tot. Tenien un mes si no volien sofrir la presó. La població els va ajudar. Jo amb vaig impressionar veient un missioner blanc, amb la seva barba blanca, plorant com un nen i dient adéu-siau à tota la gent que estimava. Però vull afegir que la persecució havia començat abans, ja que en el març 1959 havien suprimit tots els moviments de joves cristians, totes les emissions catòliques per la ràdio. En l'agost 1961, un decret nacionalitzava totes les escoles catòliques i dispensaris, i quan el bisbe de Conakry Monsenyor Milleville va denunciar la injustícia, el van obligar a prendre el primer avió. Però el Papa Joan XXIII, va aconseguir en 1962 que el President acollís un nou arquebisbe de Conakry, en la persona del Guineà Monsenyor Raymond Tchidimbo, donant-li l'encàrrec d'intentar dialogar amb el President.

Com va quedar l'Església?

Amb l'expulsió dels missioners només quedaren per tot el país, 8 sacerdots i 25 religioses de San Joseph de Cluny. Tots originaris de Guinea. Les parròquies van ser dirigides pels catequistes-laics que ens vàrem responsabilitzar de prendre la gestió material i espiritual.

Què deia la gent de tot això?

La gent em preguntava: Senyor Remi, és que el Senyor ha abandonat l'Església de Guinea? La resposta la vàrem tenir tots en l'últim avió que van prendre els últims missioners. Es va produït un fet extraordinari que ens va omplir d'esperança a tots. Quan els últims missioners eren al peu de l'avió per pujar, varen veure amb els propis ulls i amb una gran sorpresa, com del mateix avió baixaven 12 sacerdots africans amb sotana blanca, enviats del Togo, del Benín, Burkina i del Senegal. I quan els que arribaven i els que marxaven es creuaren, l'Esperit fa fer que tots experimentessin una joia profunda. El Senyor ens estava dient: "no tingueu por, jo estic amb vosaltres". Les autoritats volien una església només africana i el papa els enviava missioners africans. Haig de dir que aquest fet va agafar per sorpresa totes les autoritats de la Guinea. Aquest missioners africans varen passar el mes de juny en l'arquebisbat de Conakry, i per ordre el President, varen estar en residència vigilada i les seves activitats van ser controlades. És llavors que el President va prendre tota una sèrie de mesures per evitar l'arribada de nous missioners africans.

La persecució no es va acabar amb l'arribada dels nous missioners africans?

No! El 23 desembre de 1970 al migdia per ordre del president, varen arrestar l'arquebisbe de Conakry, Raymond-Marie Tchidimbo, per activitats contra el règim i per dialogar amb l'oposició. Va se empresonat i torturat durant gairebé 9 anys. El president el volia condemnar a morir penjat, però l'ambaixador rus li va demanar "que no fes d'ell un màrtir". En el període 1958-1984 es varen exiliar

només per motius polítics més de 2 milions d'habitants de Guinea.

Vas estar molt temps a Kissidougou?

No, una vegada reorganitzada l'Església, l'administrador apostòlic de Kankan (l'únic sacerdot que quedava), em va demanar que tornés a la meua regió d'origen com responsable. Amb la meua muller i la meua filla vàrem venir a San Alexis (Siguiri). Tothom m'esperava. Els missioners havien establert el presbiteri a Sant Alexis perquè és un poblet amb majoria cristiana. Com que la majoria de l'ètnia malinke és musulmana, els primers cristians varen fundar aquest poblet. Ara hi ha uns 1200 habitants, amb un 98 % de cristians catòlics. A Siguiri que es trobà a 6 km, amb 30.000 habitants, la majoria és musulmana, però amb la presència de uns sis-cents cristians. Quan vaig arribar el Governador va venir a veurem per dir-me que volien prendre el presbiteri. Jo m'hi vaig oposar, dient-li que els missioners tornarien un dia. ¡I ell va riure! I varen tornar en 1987 amb la vinguda dels primers salesians de Colòmbia.

Durant 20 anys tu vas animar la comunitat cristiana. ¿Quines són les prioritats principals que en vas fixar?

El primer objectiu va se el sembrar l'amor entre els cristians i vaig buscar la unitat de les famílies. Que entre tots fossin capaços de estimar-nos com Jesucrist. La gent dia: "Hem après a estimar-nos". Això va fer que la solidaritat pels pobres i malalts es convertís en una realitat quotidiana. Jo parlava clar quan veia que els joves cristians, influenciats per altres religions, agafaven actituds contraries a la fe cristiana. En el centre del poble tenim el cementiri dels primers cristians, que en 1918 es convertiren a la fe i allí varen ser enterrats. "Doncs bé, joves, siguem fidels als nostres pares".

Tots els diumenges i festes dirigia la celebració de la Paraula de Deu i fèiem el catecisme de bateig, comunió i confirmació. Un o dos cops l'any venia l'únic sacerdot i administrava els sagraments. Preparava als joves al sagrament del matrimoni. Si eren molts els que es tenien que casar-se, esperàvem que vingués al sacerdot. Però si una parella no volia esperar un any, llavors amb la bicicleta i amb una carta de recomanació anaven a Kankan per casar-se. Són 130 km i amb carreteres sense asfaltar.

I finalment no ens oblidem de Maria. Jo vaig impulsar el moviment de la Legió de Maria. En el mes d'octubre cada comunitat cristiana es trobava per resar el rosari junts. I en el mes de Maria, el mes de maig passaven l'estàtua de la Mare de Deu de Lourdes, família per família, resant el rosari.

I amb 80 anys, que et preocupa?

Veig que els temps són molt diferents, el món canvia i això fa que la vida de la fe tremoli en molts joves. En aquest sentit hem de fer un esforç per ser fidels al Senyor i l'educació dels joves és una prioritat. Déu és un Pare que ens estima i desitja en el mes profund d'Ell mateix que l'estimem, desitja viure amb nosaltres. En aquest sentit estic molt content que l'Estat, 51 anys més tard, ens ha ofert de recuperar l'escola primària. Aviat tindrem una escola secundària. ¿I perquè no també un Liceu? També haig d'agrair al Senyor, per la recent creació de un gran dispensari al servei dels malalts. Ara només falten que vinguin les religioses. Però no oblidem que només l'amor en Jesucrist pot construir una comunitat de manera

eficaç i que la família és la primera església. Que Maria ens acompanyi sempre.